

331. Eindverslag der Comm. van Rapp. over het ontwerp van wet tot heffing eener oorlogswinstbelasting.

had men dan ook kennis genomen van de verklaring van den Minister (*Handelingen* blz. 1891), dat hij er alles voor voelde om voor tijdens den oorlog aangeschafte machines, waarvan onzekerheid bestaat of men ze later nog met winst zal kunnen gebruiken, een extra afschrijving toe te laten. Men betreurde echter dat deze zaak niet in het wetsontwerp geregeld is.

Ook het onderzoek naar de juistheid der opgegeven winst kan ernstige en zeer nadeelige gevolgen hebben. Eenige leden zouden gaarne vernemen of de Minister voornemens is maatregelen te nemen, opdat zij, die belast worden met het onderzoek der boeken en bescheiden, zich zullen hebben te bepalen tot die boeken en bescheiden, die betrekking hebben op het finantieel beheer. Volgens het oordeel der leden hier aan het woord vallen buiten het onderzoek, die boeken en bescheiden, waarin vermeld staan de gebruikte mélanges, de procenten der te gebruiken grondstoffen en verdere regelen bij de bewerking te stellen, hetgeen alles voorkomt in het zoogenaamde fabricageboek, zijnde het boek, dat de geheimen van den industrieel bevat. Wanneer een en ander voor hen niet gesloten blijft, zijn de fabrieksgeheimen niet veilig. Het moet niet mogelijk zijn, dat anderen achter de fabrieksgeheimen komen, waarvan het bestaan van een zaak afhangt. En dit gevaar zal bestaan wanneer uitsluitend aan dengene, die inzage derden mag, ter beoordeeling staat, welke boeken en bescheiden hij kan opeischen. De straf, die op schending van geheimhouding gesteld is, is geen afdoend middel, omdat die straf in geen verhouding staat tot de waarde, die de kennis van een fabrieksgeheim voor iemand hebben kan. Er moet dus in dien geest een uitdrukkelijk voorschrift aan de ambtenaren worden gegeven. Nog werd gevraagd of iemand aan een accountant, die geregeld bij een concurrent werkzaam is, inzage van zijn boekhouding weigeren mag?

Ook kan de belasting zeer ongelijk werken; bijv. zal er in den tabakshandel betrekkelijk weinig betaald worden, daar de winsten in de jaren vóór den oorlog ook zeer groot waren.

Opgemerkt werd ten aanzien van de door het wetsontwerp verleende bevoegdheid tot verrekening met de oorlogswinst, dat nadat 3 jaren oorlogswinst genoten is, een later verlies door den oorlog geleden, niet meer in rekening kan worden gebracht.

Ofschoon het juist is, dat alleen de naamlooze vennootschappen en niet de aandeelhouders oorlogswinstbelasting betalen, zoo werd gevraagd, hoe de aandeelhouders moeten te weten komen, dat de oorlogswinstbelasting reeds bij de bron voldaan is.

Sommige leden waren van oordeel, dat de gevangenisstraf, welke tegen sommige overtredingen dezer wet is bedreigd, een te zware straf is. Andere leden deelden deze meening niet.

Ten slotte hoopte men, dat de belastingbiljetten, die zullen worden uitgereikt, in goed verstaanbaar Nederlandsch zullen worden gesteld en dat de inrichting dier biljetten, zoo eenvoudig mogelijk zal zijn.

Verder vertrouwde men, dat deze geheele belasting niet vexatoir, maar zeer mild zal worden toegepast.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 7den Juni 1916.

BOSCH VAN OUD-AMELISWEERD.

VAN DEN BIESEN.

VAN DER HOEVEN.

GILISSEN.

VAN DER LANDE.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot heffing eener oorlogswinstbelasting.

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

Memorie van Antwoord.

Naar aanleiding van de opmerkingen en beschouwingen, waartoe het afdelingsonderzoek aanleiding gaf, zij het volgende aangeteekend.

De benoeming van de Staatscommissie, welke dit ontwerp heeft voorbereid, heeft niet op de voordracht van den ondergeteekende plaats gehad. Intusschen wil hij wel als zijn gevoelen doen kennen, dat bij de samenstelling van eene commissie aan welke een onderzoek wordt opgedragen als het hier betrof, niet de eerste eisch is, dat alle politieke partijen daarin naar verhouding van hare getalsterkte zijn vertegenwoordigd, noch ook dat in de Commissie leden van de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden benoemd in de verhouding van één tot twee.

De ondergeteekende nam met ingenomenheid kennis van de mededeeling, dat de overgrote meerderheid de rechtmatigheid van de voorgestelde belasting erkent.

Wat het bedrag der belasting betreft, dit houdt naar de meening van den ondergeteekende op juiste wijze rekening met de verschillende gevallen van oorlogswinst, welke zich voordoen. Er zullen zeker gevallen zijn, waarin er niets tegen ware geweest om een hooger percentage te heffen, te weten waar slechts omstandigheden, op welke degeen die de winst genoot, in het geheel geen invloed kon uitoefenen, tot de winst geleid hebben. Wij echter in de meeste gevallen degeen die de winst maakte, daarvoor risico heeft moeten loopen en zakenkennis en doortastendheid heeft moeten toonen, was bij de heffing gematigdheid noodig, terwijl toch ook weer voortdurend in het oog te houden was, dat de schatkist voor reusachtige uitgaven staat, en dat het billijk is, dat zij die ten gevolge van de crisis hun durf en energie zeer buitengewoon beloond zagen, in de eerste plaats krachtig bijdragen tot dekking van de uitgaven, welke de crisis medebrengt.

Voor vaststelling van een bedrag, waarboven opbrengst van de belasting niet zoude stijgen bestaat geen reden, zolang uitgesloten mag worden geacht, dat met het in het ontwerp voorkomend heffingspercentage meer zal worden verkregen dan het totaal der crisisuitgaven. Overigens schijnt het totaal dat aan oorlogswinst is gemaakt en dat door de belasting wordt getroffen, geen redelijke factor voor de bepaling van het percentage, dat met billijkheid van elke fysieke of rechtspersoon, die oorlogswinst maakt kan worden gevorderd voor dekking van de extra lasten van den Staat ten gevolge van den oorlog.

331. Eindverslag der Comm. van Rapp. over het ontwerp van wet tot heffing eener oorlogswinstbelasting.

Dat de uitvoering moeilijkheden zal medebrengen wordt door den ondergeteekende niet ontkend en evenmin, dat deze grooter zijn doordat de wet betrekkelijk laat tot stand komt. Dat er veel oorlogswinsten ten volle zouden verteerd zijn, acht de ondergeteekende niet waarschijnlijk; in elk geval mag zulk eene laakbare toepassing van het „zoo gewonnen, zoo geronnen” geen reden zijn voor vrijstelling van de belasting. En zij die de in den aanvang gemaakte oorlogswinst in hunne zaken hebben belegd, zullen in verreweg de meeste gevallen ook nog wel zulke winsten gemaakt hebben na October 1915, toen het tot stand komen van eene oorlogswinstbelasting zeer waarschijnlijk begon te worden en zij dus daarmede rekening konden houden door een deel dier winsten liquide te houden. Het maken van onderscheid tusschen oorlogswinst gemaakt door energie en ondernemingsdurf, dan wel die meer aan gelukkig toeval alleen te danken is, is in de practijk volstrekt onmogelijk. Gelijk reeds gezegd, houdt het voorgestelde percentage der heffing vooral met de eerstgenoemde winst rekening.

Te betreuren is voorzeker, dat de inkomstenbelasting in 1913 nog niet in werking was. De extra moeilijkheden welke zulks medebrengt, mogen echter niet terughouden van eene zoo billijke heffing als de thans besprokene.

Al is het een bezwaar, dat de landbouwers over het algemeen geen of een onvolledige boekhouding hebben, toch zal de uitvoering van de wet ten opzichte van de landbouwers naar de meening van den ondergeteekende niet de grootste moeilijkheden medebrengen. Hier zijn althans voor iedereen zichtbare feiten aanwezig, die een grondslag geven voor de aanslagen. Natuurlijk zal er niet eenvoudig per H.A. moeten gerekend worden, doch te letten zijn op de verschillende gewassen, welke verbouwd zijn, terwijl voorts elke aanslag individueel zal zijn te bezien en de belanghebbenden zullen moeten kunnen aantoonen, dat door bijzondere omstandigheden de winst voor hen geringer is geweest dan in het algemeen bij de bebouwing van een zeker aantal hectaren met bepaalde gewassen in eene bepaalde streek kan worden verondersteld. Of hierbij nu echter commissiën van advies wenschelijk zijn, acht de ondergeteekende nog twijfelachtig. Die commissiën zouden zeer talrijk moeten zijn, en al zullen de belastingambtenaren zich uit den aard der zaak moeten laten voorlichten, een of meer goedgekozen deskundigen, geheel op de hoogte van de plaatselijke omstandigheden, zullen vermoedelijk betere diensten kunnen bewijzen dan commissiën, welke moeilijker werken en in welke toch vaak alles op een of een paar leden neerkomt.

Indien de winsten van de landbouwers niet groot zijn, dan zal er van hen ook slechts weinig geheven worden; het tarief voor winsten van minder dan f 2000 (t. w. f 10—f 90) is voorzeker matig te noemen. Vele kleintjes geven echter te zamen een groot bedrag, te groot dan dat de ondergeteekende daarvan — bij nader inzien — voor de schatkist meende te mogen afzien.

Over de uitlegging van den term „goed koopmansgebruik” is in speciale gevallen zeker verschil van meening bestaanbaar. Dit doet zich echter bij de uitvoering van belastingwetten op menig gebied voor en de ondergeteekende gaf reeds te kennen, dat het in de bedoeling ligt om bij de uitvoering van deze belasting een ruim standpunt in te nemen. Uit den aard der zaak zal bij de bepaling van hetgeen als toelaatbare afschrijving geldt, rekening moeten worden gehouden met den aard der verschillende bedrijven.

Vastlegging in de wet, in welke gevallen extra afschrijving toelaatbaar is, was onmogelijk en zoude ook niet in het belang van vele bedrijven zijn geweest, wijl zich allicht in de practijk gevallen voordoen, welke niet te voorzien, althans moeilijk te omschrijven waren geweest.

Uit den aard der zaak zullen de ambtenaren en daarvoor

aangewezen deskundigen zich bij het boekenonderzoek hebben te beperken tot de boeken en bescheiden, welke licht kunnen geven omtrent de gemaakte winst en geen inzage kunnen vorderen van boeken, enz. die daarmede niets te maken hebben. Nauwkeurige instructies zijn hieromtrent echter niet mogelijk, wijl de ambtenaren en de deskundigen hunnerzijds zeker moeten zijn, dat de zaken hun niet verkeerd worden voorgesteld door overlegging van onvoldoend boekhoudmateriaal. Van de ambtenaren is echter misbruik blijkens de ondervinding zeker niet te verwachten en bij de keuze van deskundigen zal mede zeer zorgvuldig te werk worden gegaan, terwijl ook zooveel mogelijk rekening zal worden gehouden met gegronde bezwaren tegen een bepaald persoon.

Nu de vergelijking zal worden getrokken tusschen het gemiddelde van drie jaren aan den oorlog voorafgaande en het betrokken oorlogswinstjaar, is de kans op ongelijk werken der belasting zeer verminderd. Van een bedrijf, waarin drie jaren vóór den oorlog groote winst is gemaakt, mag wel worden aangenomen, dat zulks ook het geval zoude zijn geweest in de volgende jaren, ware er geen oorlog uitgebroken.

De beperking van de compensatie van oorlogswinst met oorlogsverlies tot 3 jaren is noodzakelijk; werd de gelegenheid tot verrekenen te lang opengesteld, dan zoude zulks tot misbruiken en bezwaren voor de schatkist aanleiding geven. Men bedenke trouwens, dat de Staat niet de geheele oorlogswinst opvoert, doch 30 pct. en dat wel zelden een groot deel van het in eenig jaar extra gewonnene in een volgend jaar zal verloren gaan.

Tusschen den aanslag der naamloze vennootschappen en den aanslag der aandeelhouders legt de wet geen verband.

Waar door het hooge tarief, dat eene belasting als de onderhavige uit den aard der zaak heeft, de verleiding grooter is dan gewoonlijk, daar is tegenover zwakke karakters de bedreiging van gestrenge straffen noodzakelijk. Medelijden met hen die, in een tijdperk waarin de groote menigte lijdt onder den druk der tijden en onder hooge belastingen, groote bijzondere voordeelen genoten hebbende, niettemin opzettelijk trachten om aan den Staat te onthouden datgene waarop hij recht heeft, schijnt den ondergeteekende geheel misplaatst.

Er zal zooveel mogelijk naar gestreefd worden de beschrijvingsbiljetten voor iedereen zoo duidelijk mogelijk te maken.

Wat betreft milde toepassing der wet wordt verwezen naar hetgeen daaromtrent hierboven bereids werd aanteekend.

De Minister van Financiën,

ANT. VAN GIJN.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 14 Juni 1916.

BOSCH VAN OUD-AMELISWEERD.
VAN DEN BIESEN.
VAN DER HOEVEN.
GILISSEN.
VAN DER LANDE.